

rychlejší pomoc. Pokud se týče zasazení našeho leteckého pluku, bylo o to žádáno a též Píka dosud neví přesně, do jaké míry žádosti mohlo být vyhověno. Předpokládám však, že též přímá letecká pomoc Slovensku je zde brána v úvahu.

2. Právě vyslechli jsme obširný referát poslance Slánského, který přiletěl z Kyjeva.² Má přesné zprávy o situaci, zejména na středním Slovensku, kde funguje Slovenská národní rada za místopředsednictví Šrobárova.³ Slánský tvrdí, že další perspektivy slovenského povstání jsou velmi dobré. Duch je všude výborný. Slánský přivezl některé ukázky nového slovenského tisku, plakátů, provolání atd. Vše je psáno v duchu naprosté dohody Čechů a Slováků a společného Československého státu. Je připravována akce pro podobné povstání v českých zemích. Slováci tvrdí, že to budou tentokrát oni, kteří pomohou bratřím Čechům a odčiní své chyby z roku 1939.

3. Zjistím znovu v Narkomindělu, jak se dívá sovětská vláda na případnou pomoc britskou. Zatím jsem dostal vždy odpověď poněkud vyhýbavou. Upozorním též na to Kerra, který by mohl se znovu dotázat na stanovisko Sovětů. Půjde-li pouze o výpomoc zbraněmi, neodmítnou.

4. Delegace Slovenského Národního sdružení — major Vesel, nadporučík Kuchta, strážmistr Kuna a člen okresního výboru svatomartinského Eštov měla v Kyjevě podrobnou poradu se sovětskými orgány vojenskými a patrně již odletěla zpět na Slovensko.

Čatloš, který unikl z Bratislavy autem do Banské Bystrice, nachází se tam pod stráží.

Fierlinger.

AMZV Praha. Depеше došlé, 1944, čís. 2058 (Mos. 276). Záznam dešifrovanej došlej depеше (d. 15. 9. 1944). Strojopisný priepis. — Zd. Fierlinger, „Ve službách ČSR“, II, Praha 1948, s. 352—353.

286

1944, september 14. [Londýn.] — Depesa ministra dr. H. Ripku čs. velvyslanectvu v Moskvě s odpověďmi na předcházející Němce a Fierlingerove zprávy.

Tajné.

Pro Němce a všechny ostatní:

1. Také zde jsme nejdříve pokládali z psychologických důvodů za nutno, povzbuzovat naše na Slovensku zprávami, že dostanou pomoc od Spojenců, především od Sovětů. Ale vždy se o tom mluví jen všeobecně. Žádné jméno slovenských činitelů nebylo výslovně uvedeno.¹

2. Velmi záleží na tom, aby Viest hned odjel, na Slovensku ho čekají. Otázka, do jaké míry fakt, že je nyní členem vlády a zástupcem vládního delegáta, je slučitelný s novou jeho hodností velitele, může být řešena dodatečně, až bude na Slovensku.² Nyní je nejdůležitější, aby co nejdříve tam byl, zejména také proto, že si to na Slovensku přeje.

² Vid též první část dokumentu čís. 299 zo 17. 9. 1944.

³ Šrobár bol predsedom SNR spolu s K. Šmidkem.

¹ Porov. dokument čís. 272 z 10. 9. 1944.

² Ripkov oznam vo veci Viesta nadväzoval na predchádzajúcu korešpondenciu v tejto otázke — porov. dokument čís. 252, najmä pozn. 3.

O otázke, či má Viest ostať ako veliteľ aj členom vlády, vznikla rozsiahla debata na schôdzi

3. Rovněž znovu opakujeme, že by bylo politicky a psychologicky důležité, aby Němec s politickými poradci hned odjel na Slovensko. Znovu připomínám, že Lebeděv velmi vítal tuto myšlenku a sám zdůrazňoval, že přítomností Němce, Viesta a ostatních bude manifestována jednota akce na Slovensku s prezidentem a čs. vládou v zahraničí. Předpokládám, že podal zprávu o tomto rozhovoru, který se mnou měl v pátek 8. t. m. Jinak odkazují na svou depeši čís. 214.

4. Gamma³ byl prezidentem na návrh vlády povýšen na generála.

5. Velmi se radujeme, že součinnost mezi vojáky a partyzány vyvíjí se velmi dobře. Do jejich vzájemného poměru můžeme zasahovat jediné povzbuzením, aby loyálně spolupracovali dále tak, jako dosud.

6. Vláda se usnesla na návrhu o národních výborech tak, jak jste nám vzkázali po své úmluvě mezi sebou.⁴ Nyní se návrh vlády dal do Státní rady. Příštího týdne schválíme návrh o retribuci a o nezbytných zásazích do hospodářství (to připravil Majer a napřed dohodl i se zdejšími přáteli komunistickými). Dohodli jsme s prezidentem i ještě ostatní naléhavé návrhy dekrétů. Budu Vás o tom informovat.

7. Velice nás těší úzká a přátelská spolupráce mezi těmi, kteří přišli z Londýna a přáteli moskevskými.⁵ Jsme přesvědčeni, že se o všech věcech přátelsky dohodneme, tak jako dosud. Všem srdečně pozdravy Ripka.

Ripka.

AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 2257 (Mos. 232). Nešifrovaný záznam (?) odoslanéj depeše. Strojopisný priepis.

čs. vlády v Londýně 15. 9. 1944. Vláda už před tímto zasadnutím přijala návrh, že funkcia velitele armády na Slovensku je nezlučiteľná s Viestovým členstvom vo vláde, prezident Beneš bol však tej mienky, že túto vec možno riešiť neskoršie. Minister Ripka poznamenal, že našťastie do depeše nenapísal, že Viest má prestať byť členom vlády. V diskusii sa napokon vyhranilo stanovisko, že Viest ako veliaci generál nemôže vykonávať funkciu zástupcu vládneho delegáta, že však predbežne ostane členom vlády. Nešlo v žiadnom prípade o formálnu záležitosť. To ostatne jasne vyplýva z výňatkov zo zápisnice, ktoré uvádzame ďalej:

„Předseda Šrámek: Klidně řeknu, co pana presidenta k tomu vedlo (predbežne nerozhodovať o Viestovom členstve vo vláde — V. P.), ale je to pravdu naprosto důvěrně. Řekl, že má velké obavy, že vojna na Slovensku skončí brzy, a ne slavně, takže velitel se ocitne bez vojska a bylo by proto dobře, kdyby zůstal aspoň členem vlády. Nešlo mu o delegáta... President žádal, abych uvažoval, zda Viest by neměl být jmenován vrchním zemským velitelem na Slovensku. Upozornil jsem, že je tam Nižborský (vymenovaný za veliteľa pre oslobodené územie — V. P.) a že třeba funkcia zemského velitele promysliť, aby se to s kompetenci Nižborského nekomplikovalo. Na to pan president od toho ustoupil. Tyto dvě kompetence nejsou dle vojáků možné, proto by měl být jmenován slovenský zástupce delegáta.

Min. Ripka: ... bylo usneseno, aby Viest šel na Slovensko jako velitel a přestal být členem vlády. O tom má rozhodnout president. Pak přišly presidentovy úvahy, jež právě líčil předseda. Když Ingr posílal depeši, měli jsme interes, aby Viest jel co nejrychleji — i delegace. Nesdílel jsem pesimistický názor p. presidenta, ale není nešťastí, když Viest jede jako velitel a zůstává ještě členem vlády. Já vzkázal: at jede, že otázka členství ve vládě — s čímž je spojena funkce delegáta — bude řešena později. Přijede na Slovensko a uvidí, jaká bude situace; zda je lepší, když není velitelem, nýbrž členem vlády. Lze to řešit, až podají zprávy ze Slovenska. Správně řekl Ingr, že se neměli na to ptát. Pojede-li Němec na Slovensko ne jako delegát, ale jako člen vlády, proč Viesta zbavovat funkce zástupce? To nechme zatím otevřené; možná, že Rusové budou za 4 dny na Slovensku a nastane okolnost dle smlouvy (dohoda z 8. 5. 1944 — V. P.). Budou muset zříditi administrativu, i kdyby nechtěli. Navrhují zůstat při vzkazu politickém, že otázka členství ve vládě a zástupce delegáta bude řešena později.”

Debatu napokon uzavrel Šrámek takto: „Pan president neodmítl naše usnesení, chce jen, aby se zatím neprovádělo, ježto nevíme, zda by nezůstal Viest na suchu. Není příčiny usnesení měnit, ale pokud bude Viest velícím generálem, nebude vykonávat funkci zástupce, ale členem vlády zůstane. Je v naší kompetenci rozhodovat o zástupci delegátově, ale nemáme možnost rozhodovat, zda má zůstat členem vlády. To bylo nutno vyjasnit... Bude to tedy vyřízeno ministrem z. v. a n. o.” (AÚD KSČ Praha. F. 39, zápisnica zo 157. schůzde ministerskej rady.)

³ Golian.

⁴ Problematiku prezidentského dekrétu o národných výboroch tu neriešime. Viď ediciu „Cesta ke Květnu”, dok. 41 a 102.

⁵ Porov. dokument čís. 251 zo 6. 9. 1944, odsek 2.